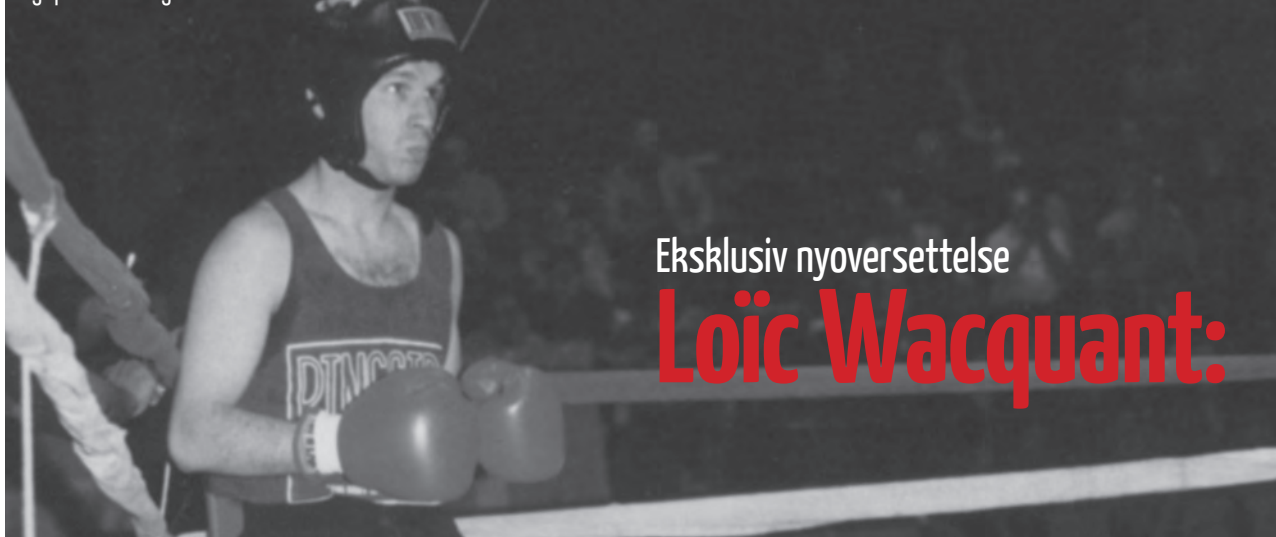


SOSIOLOGISKE BETRAKTNINGER: EKSKLUSIV OVERSETTELSE

— Sosiologien er en kampsport, uttalte Pierre Bourdieu. Hans arvtaker Loïc Wacquant kan spillereglene og gir tips om hvordan man skal angripe utfordringen.



Eksklusiv nyoversettelse

Loïc Wacquant:

Hvordan lese sosiologi - Noen praktiske tips

Å lese sosiologi er ikke som å lese aviser eller romaner. Hvis du ønsker å få det beste utbyttet av pensum må du lære deg å lese sosiologisk eller analytisk, nærmere bestemt å bryte ned et argument til dets deler (explanandum, explanans, premisser, hypoteser, teoremer, lover eller mekanismer, bevis, konklusjoner og konsekvenser).

1. Les alltid med et formål: Å la blikket vandre over en tekst er ikke å lese! Å lese med et formål betyr at du *spør et spørsmål* (eller, enda bedre, et system av spørsmål) som du tenker på underveis og som hjelper deg forstå teksten som en meningsfull helhet. Identifiser derfor alltid fra begynnelsen hva det er forfatteren setter seg fore å gjøre i teksten, hvilke spørsmål han/hun skal gi et svar på, hvordan han/hun forsøker å gjøre det og hva slags argumenter han/hun utvikler (kausale, historiske, hermeneutiske etc.).

2. Se over teksten før du begynner å lese den: Du vil finne argumentene i teksten mye lettere om du på forhånd veit hva du skal se etter. For å vite dette må du se igjennom hele teksten på forhånd: Bla gjennom sidene, ta tak i et avsnitt her og der, vær oppmerksom på overskrifter og undertitler, legg merke til uthevede

og kursiverte uttrykk og fraser, se på tabeller og figurer (spesielt på forklaringen under dem) – kort sagt få *en fornemmelse av hva det er som foregår* i teksten. Du kan også lese første og siste setning eller avsnitt i hver hoveddel, bare for å bli kjent med innholdet og tonen i argumentet eller argumentene. Deretter leser du teksten grundig.

3. Les på en (socio)logisk måte: Dette innebærer at man identifiserer *problemet* forfatteren prøver å løse, de begrepene han/hun bruker og utvikler for å gjøre det, det han/hun *belegger* påstandene sine med, og de sosiale *mekanismene* han/hun viser til. Reflekter rundt begrensningene, blindpunktene, hullene og fortielesene ved både problemstillingen og løsningene. Gjør en innsats for å plassere det du identifiserer i en større sammenheng av sosiologiske teorier og studier

SOSIOLOGISKE BETRAKTNINGER: EKSKLUSIV OVERSETTELSE

du allerede kjenner til. *Aldri les en tekst isolert*: Se den alltid i sammenheng med beslektede tekster du kjenner til (inkludert de pensumtekstene du allerede har lest og leser den samme uka). Sosiologiske argumenter har en struktur – når du leser skal du finne den og imitere den.

4. Gjør forskjell på det du leser: *All tekst skal ikke behandles på samme måte.* "Demokratisk lesing" er analytisk ineffektivt og ufornuftig. Noen deler av en tekst viser til kritiske begrepsmessige avklaringer og forskjeller eller kausale argumenter som bør leses veldig nøye, og flere ganger om nødvendig. Andre deler inneholder eksempler, illustrasjoner, empiriske utdypninger eller teoretiske digresjoner som kan leses raskere (og noen ganger bare skimles eller hoppes over). Om du er lur disponerer du tida og kreftene dine i henhold til hvor vanskelig og/eller viktig en passasje i teksten er.

5. Notér i teksten mens du leser: Les med ei penn eller en blyant i hånda og *marker* i teksten hvordan argumentet utfolder seg, og de vendingene det tar. Du kan lage ditt egen stenografiske system (piler, stjerner, sirkler, understrekninger etc.) for å *markere konsistent og økonomisk* de viktigste navnene, datoene, forfatterne og referansene, definisjoner og logiske vendinger, påfallende eksempler og illustrasjoner, konklusjoner og implikasjoner, etc. Men ikke ødelegg hele poenget med å streke under alt!

6. Skriv notater med en gang du har lest ferdig: Om du har lest en tekst aktivt og analytisk skal du være i stand til å *oppsummere og gjengi hovedlinjene i argumentet eller argumentene*. Med en gang etter du er ferdig med å lese, skriv ned i forkortet eller skjematisk form en gjengivelse av hva du nettopp leste: Hva som var hovedspørsmålene forfatteren stilte, hvilke svar som ble gitt, hvilke begreper og teorier som ble introdusert, hva slags bevis som ble brukt, hvordan denne teorien eller tesen skiller seg fra andre konkurrerende perspektiver etc. Bruk notatene og markeringene i teksten som guide. Hvis teksten introduserer nye begreper noterer du de ned sammen med definisjonen av dem, enten slik forfatteren

definerte dem eller slik du kan rekonstruere den fra teksten. Hvis teksten sammenligner flere fenomener eller teorier, list opp hva som gjør dem like og ulike. Bruk alle de hjelpemidlene (tabeller, lister, punkter, diagrammer etc.) som gir deg den beste oversikten og synliggjør sammenhengen i det du nettopp har lest. Disse notatene vil være til uvurderlig hjelp så lenge du studerer sosiologi (og etterpå).

7. Reflekter tilbake på teksten og vurder argumentet: Legg aldri fra deg en bok eller artikkel uten å ha vurdert argumentet i den: Var det logisk konsistent og empirisk holdbart, plausibelt og overbevisende, og hvorfor (ikke)? Hvilke alternative eller konkurrerende argumenter kommer du på? Igjen, relater teksten du har lest til andre tekster du kjenner til, eller de forfatteren nevner. *Gå aldri god for en forfatter helt uten videre*, uansett hvor kjent eller autoritativ han/hun er. Det fins mye tøv – i samfunnsvitenskapelige tekster som i alle andre sjangere. Det er din jobb å skille den sosiologiske klinten fra hveten. Du må heller ikke la deg rive med av at noen spiller på følelser eller kommer med moralske oppfordringer; Som oftest dekker gode hensikter bare til dårlig sosiologi. Forkast "rettssakslogikken": Hvorvidt det er hold i det en sosiolog påviser har ikke noe med hvor tiltrekkende eller frastøtende det er etisk eller politisk.

8. Nøl ikke med å lese en tekst en andre, tredje, ... n-te gang: En vanlig myte blant dårlige lesere er at om du har lest en tekst godt så er du ferdig med den for alltid. Dette er meningsløst! En tekst kan "gjenoppdages" så mange ganger som det er grunner til å lese den. Virkelig komplekse og innholdsrike tekster vil med fordel leses flere ganger, ettersom hver lesning kan grave fram nye lag, spørsmål, og skatter. (Senere kan det hende du eier flere utgaver av de viktigste bøkene du har lest.)

Husk etymologien til det engelske verbet «to read»: Det kommer fra mellomengelsk (råeden) og betyr "å råde". Så følg disse rådene og råd over din egen lesning.

Oversatt av Eivind Grip Fjær

Loïc Wacquant er professor i sosiologi ved University of California, Berkeley og forsker ved Centre de sociologie européenne, Paris. Han er en av de mest kjente arvtakerne etter Pierre Bourdieu, som han også skrev intervjuboken *Den kritiske ettertanke* med. I tillegg til hans sosiologiske "dannelsesroman" *Body & Soul*, om erfaringene som bokser i ghettoen i Chicago, har han gitt ut over hundre fagartikler og er kjent for bøker om straff, marginalisering og urbanitet som *Punishing the Poor*, *Prisons of Poverty* og *Urban Outcasts*.

